

1. תלמוד בבלי מסכת שבת לד:

תנו רבנן: בין השמשות ספק מן היום ומן הלילה... מטילין אותו **לחומר שני ימים**... שיעור בין השמשות בכמה? אמר רבה אמר רב יהודה אמר שמואל... תלתא ריבעי מילא.

2. ויקרא פרק כג

(כז) אַךְ בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכַּפָּרִים הוּא מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם... (לב) שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן הוּא לָכֶם עֵינֵיכֶם אֶת נַפְשֵׁיכֶם בַּתְּשׁוּעָה לַחֹדֶשׁ בְּעָרֵב מְעָרֵב עַד עָרֵב תִּשְׁבְּתוּ שַׁבְּתֵיכֶם:

3. תלמוד בבלי מסכת יומא פא:

לכדתניא: וענינתם את נפשתיכם בתשעה לחדש, יכול יתחיל ויתענה בתשעה - תלמוד לומר בערב. אי בערב - יכול משתחשך - תלמוד לומר בתשעה. הא כיצד? מתחיל ומתענה מבעוד יום. **מכאן שמוסיפין מחול על הקודש**. ואין לי אלא בכניסתו, ביציאתו מנין? תלמוד לומר מערב עד ערב. ואין לי אלא יום הכפורים, **[שבתות] מניין?** תלמוד לומר תשבתו...

4. שולחן ערוך או"ח רסאב:

י"א שצריך להוסיף מחול על הקודש... ובלבד שיוסיף איזה זמן **שיהיה** ודאי יום מחול על הקודש... הגה: ואם רוצה להקדים ולקבל עליו השבת מפלג המנחה ואילך, הרשות בידו.

5. רש"י בראשית בבב"ד"ה ויכל אלקים ביום השביעי

רבי שמעון אומר בשר ודם **שאינו יודע** עתיו ורגעיו **צריך** להוסיף מחול על הקודש, הקדוש ברוך הוא שיודע עתיו ורגעיו נכנס בו כחוט השערה ונראה כאלו כלה בו ביום...

6. ר"ן על הרי"ף מסכת ביצה טז:

ולי נראה כיון שצותה תורה תוספות צריך להוסיף מחול על הקדש אי זה [זמן] **חוץ מן הזמן שהוא נזהר בו מן הספק** שאם לא כן לא היה צריך להזהיר על תוספות.

7. רא"ש מסכת יומא ח:ח

ותוספת זה צריך שיהא קודם בין השמשות... ותוספת זה לא נתברר שיעורו אלא על כרחך **לאו תוספת כל דהו קאמר**... אלא שלא נתברר שיעורו וצריך לפרוש קודם בין השמשות **מעט**.

8. משנה ברורה רסא:כג

ומי שמחמיר על עצמו ופורש עצמו ממלאכה חצי שעה או עכ"פ **שליש שעה קודם שקיעה** אשרי לו דהוא יוצא בזה ידי שיטת כל הראשונים.

9. שער הציון רסא:כא

היינו, אפי' לר' אליעזר ממיץ, ואפי' אם נסבור דמיל הוא כ"ד מינוט...

10. שו"ת אגרות משה או"ח חלק א, סימן צו

בדבר נסיעה לאנשים בקאר אחר הדלקת הנרות לביהמ"ד סמוך ערך שני מינוטין... נהנתי מאד אשר מע"כ נזדרז לקיים מצות תוכחה לפי דעתו... שידוע לכל שנשים מקבלות שבת בהדלקת הנרות ואנשים מקבלים שבת **בתוספת קטן** כי זמן הדלקת הנרות קבעו **בעשרים מינוטין** קודם השקיעה בכאן וברוב המקומות **וא"כ הוא דבר מפורסם לכל** אף לנשים שהאנשים עדיין מותרין במלאכה **קרוב לי"ח מינוט אף לכתחלה** אם לא יקבלו שבת...

11. שיטה מקובצת מסכת ביצה ל.

אמרו בתוס' דמהכא שמעינ דתוספת יש לו שיעור. ואומר ר"י ז"ל דהוא **כחצי שעה** והוא הדין לתוספת שבת.

12. תלמוד בבלי מסכת שבת כג:

ובלבד שלא יקדים ושלא יאחר.

13. תלמוד בבלי מסכת ברכות כז.

מדרב מצלי של שבת בערב שבת מבעוד יום

14. תוספות מסכת ברכות כז.

דרב צלי של שבת בע"ש - תימה דהא אמרינן בפרק במה מדליקין ובלבד שלא יקדים ושלא יאחר. ויש לומר דהתם בשאינו מקבל עליו שבת מיד אבל הכא מיירי שמקבל עליו שבת מיד הלכך לא היא

הקדמה...אעפ"כ [אין] אסור לעשות מלאכה במ"ש מיד **לאחר פלג המנחה** וכן לענין תוספת שבת...

15. שולחן ערוך או"ח רסג:ד

לא יקדים למהר להדליקו בעוד היום גדול שאז אינו ניכר שמדליקו לכבוד שבת; וגם לא יאחר. ואם רוצה להדליק נר בעוד היום גדול ולקבל עליו שבת מיד, רשאי כי כיון שמקבל עליו שבת מיד אין זו הקדמה, **ובלבד שיהא מפלג המנחה ולמעלה** שהוא שעה ורביע קודם הלילה...

16. משנה ברורה רסא:כה

(כה) הרשות בידו - ונאסר בעשיית מלאכה **אבל אם קיבל עליו השבת קודם פלג המנחה אין בקבלתו כלום** ופלג המנחה נקרא שעה ורביע קודם הערב... (כא) רצה לעשותו וכו' - **היינו ע"י דיבור** שהוא מקבלו עליו לשם תוספת שבת **או ע"י אמירת ברכו**... וע"ל ברס"ג ס"י בהג"ה דמנהגנו שהאשה המדלקת נרות לשבת היא מקבלת שבת בהדלקה זו: (לא) כעניית ברכו - דמסתמא כיון שמזכיר שבת הוי כקבלה. וכתב המ"א ועתה נוהגין לומר **מזמור שיר** וגו' ואפ"ה עושין כל המלאכות עד ברכו [והיינו כשהזמן הוא קודם בין השמשות] והטעם משום דמעיקרא הכי קבלו עלייהו ואין מתכוונים בזה לקבלה. וכ"ז בזמן המג"א **אבל במקומותינו המנהג כהיום מיד שאומרים מזמור שיר מקבלין הצבור שבת עלייהו** ואסור בכל המלאכות אפילו עדיין היום גדול וכתב בספר דרך חכמה דה"ה במקומות שנוהגין לומר **לכה דודי** ומסיימין **בואי כלה** הוי **קבלת שבת מממש**...

17. תרומת הדשן סימן א

שאלה: ברוב הקהילות נוהגין, בימים ארוכים בימי הקיץ, לקרות ק"ש של ערבית, ולהתפלל תפלת ערבית, ג' או ד' שעות לפני צאת הכוכבים. אם יש שום ישוב או טעם למנהג זה; כי גם הרבה ת"ח עם ההמון עם במנהג זה? תשובה: דאין בידינו כלל, למצוא ישוב וטעם למה שנהגו להקדים כ"כ, זמן גדול ג' או ד' שעות... **גם שמעתי בישיבה, מפי אחד מהגדולים, ששמע וקבל, כי בימי הקדמונים בקרימ"ש, התפללו ערבית וקראו את שמע, בע"ש בעוד היום גדול, כל כך, שהיה רב העיר שהיה מהגדולים הקדמונים הוא, וכל טובי הקהל עמו, הלכו לטייל אחר אכילה של סעודת שבת, על שפת הנהר דונא"; והיו חוזרין לבתיהם קודם הלילה**... נראה דאפילו ת"ח, אם הוא בצבור, שמקדימין להתפלל ולקרוא את שמע בימים הארוכים, אם אין יכול להפרישם, אין צריך להפריש מהם, אלא מתפלל וקורא עמהם ויוצא בזה....

18. שולחן ערוך או"ח רסג:ז

י"א שמי שקבל עליו שבת קודם שחשכה **מותר לומר לישראל חבריו לעשות לו מלאכה**. הגה: ומותר ליהנות מאותה המלאכה בשבת. וכ"ש במו"ש, מי שמאחר להתפלל במו"ש או שממשיך סעודתו בלילה, מותר לומר לחבירו ישראל שכבר התפלל והבדיל לעשות לו מלאכתו להדליק לו נרות ולבשל לו, ומותר ליהנות ולאכול ממלאכתו, כן נ"ל.

19. מגן אברהם או"ח רסג:לא

וכ"ש במ"ש - פי' דהא בע"ש כבר קבל שבת וא"א לחזור אפ"ה שרי מטעם **דאי בעי** לא היה מקבלו כ"ש במ"ש דכל שעה ושעה אם רוצה מתפלל ומבדיל מכ"ש דמותר לומר:

20. ט"ז או"ח רסג:ג

וכ"ש במ"ש כו'. - **הטעם הוא דאיסור אמירה לא נאסר אפילו בשבת גמור רק באם הוא אסור לכל ישראל משא"כ באם מותר לזה בשבת ה"נ מותר גם להב' לו'** לעשותו ממילא הוי כן בעיולי שבתא וכ"ש באפוקי שבתא...

21. תלמוד בבלי מסכת שבת לה:

אמר רב יהודה אמר שמואל: כוכב אחד - יום, שנים - בין השמשות, שלשה - לילה... אמר רבי יוסי: לא כוכבים גדולים הנראין ביום, ולא כוכבים קטנים שאין נראין אלא בלילה, אלא בינונים.

Rav David ha-Levi Segal (Taz)

(1586-1667)

Rav Segal lived in Poland and was a noted scholar who married the daughter of Rav Yoel Sirkis (Bach), whom he frequently quotes as נ"י (my father-in-law and teacher). He wrote a commentary on the Shulchan Arukh known as the Turei Zahav, from which he became known as the Taz, and it is usually printed on the side of the pages of the Shulchan Arukh.

Rav Avraham Halevi Gombiner

(1635-1682)

Rav Gombiner lived in Poland and was the rav of Kasich, Poland. He wrote a commentary on the Shulchan Arukh called the Magen Avraham in which he often tried to incorporate the minhagim of Poland as well as the kabbalistic minhagim of the Jewish community in Tzefat as found in the writings of the Shelah. His emphasis was that customs should be respected.

Rav Betzalel ben Avraham Ashkenazi

(1520-1592)

Rav Ashkenazi lived in Ottoman Palestine and he is best known as the author of Shita Mekubbetzet, a commentary on the Gemara. He widely quoted other commentaries and was sometimes even willing to offer emendations of the Gemara. But often the most useful part of his commentary is that since he quotes extensively from others, sometimes we end up with large excerpts for which he is the only source, as the source from which he is quoting is no longer extant. He had a famous Talmid known as the Ari.

Rabbi Asher ben Yechiel (Rosh)

(1250-1327)

The Rosh was born in Germany and died in Spain. He was the father of the author of the Tur and he was a talmid of the Maharam of Rothenburg. He worked as a money lender. The Rosh took over for the Maharam after the Maharam was imprisoned and refused to be ransomed. He was known for being systematic, being able to parse long talmudic passages, and being averse to unjustified leniency. He is best known for his commentary on the Gemara, appearing in the back of most standard printings of the Gemara. He is one of the 3 poskim upon which the Shulchan Arukh based his psak.

Rabbeinu Nissim ben Reuven of Gerona (Ran)

(1320-1376)

The Ran was from Catalonia. He was a physician and an expert in astronomy. He was the greatest halakhic authority of his generation and he was sent questions by Jews from all over. His closest talmidim were the Rivash and R' Chasdai Crescas. Interestingly, in his commentary he frequently refutes other Rishonim yet he often follows their psak in practice. He printed commentary on certain masekhtot, and on other masekhtot he exists as a commentary on the Rif. We also have a collection of his speeches, published as Derashot HaRan.